

Kongres pozvan, da odpravi kaos na polju premoga

Senatni pododsek, ki je obiskal stavkovne kraje, objavil svoje poročilo. Neznosne razmere rudarjev ponovno razgaljene. Prelakovski udarili "Ohio & Pennsylvania Relief."—Zaslišanje stavkokaza, ki je izgubil delo, ker je njegova žena govorila s senatorji.

Washington, D. C. — Pododsek senatnega meddržavnega trgovskega odseka, ki je posetil stavkovne kraje v Pennsylvaniji, je v nedeljo objavil svoje poročilo. Poročilo je večinoma neugodno za lastnike rovin in je naklonjeno stavkujočim rudarjem, ki so s svojimi ženami vred pohvaljeni na slajni odločnosti in pogumnosti, s katero vztrajajo v boju. Senatorji najbolj hvalijo hrabre žene rudarjev, ki kot matere nosijo najtežje breme.

Senatorji izjavljajo, da je položaj v stavkovnih okoliših nevaren javnemu redu in zelo slab glede morale in zdravstvenih razmer.

Poročilo se glasi, da četverica senatorjev ni sicer našla aktualne lakote med stavkarji, videla pa je, da imajo rudarske družine zelo malo živin in zadovoljiti se morajo z najcenejšo hrano, ki se more dobiti.

Pododsek poziva senatni odsek meddržavnega trgovine, da predloži kongresu v najkrajšem času zakonski načrt, ki odpravi kaos v industriji premoga.

Preiskovalci se v svojem poročilu bavijo na dolgo in široko s terorjem, ki ga uganja privatna premogovna in železarska policija nad rudarji in njihovimi družinami. Našteti so tipični slučaj: iz Broughtona, Pricedala, Brucetona in Van Meterja v Pennsylvaniji. V tej in drugih naselbinah so senatorji našli dovolj dokazov brutalnih napadov, butlegarstva in posiljevanja žensk. Svoboda pošte je pogazena. Poštni uradi se nahajajo na kompanijskih tleh in kadar pridejo stavkarji po pošto, so navadno napadeni ali omerjeni. Poštene ženske niso varne. Na drugi strani so stavkokazke naselbine polne prostitutk in krajeve oblasti so zatihle od in ušesa. Lastniki premogovnikov se ne zmenijo za te razmere.

Stanovanja stavkokazov so opisana takole: "Večinoma so v teh barakah nastanjeni zamorci. Prostori so umazani, zakajeni, polni mrčesa in nikdar prezračeni. Niti živina bi ne smela bivati v takih stanovanjih, a kam ljudje, ki podnevi ne vidijo sonca niti nimajo svežega zraka pri delu pod zemljo."

Poročilo ostro kritizira H. F. Bakerja, predsednika Pittsburgh Terminal Coal korporacije, ki se ni pred senatorji niti z eno besedo opravičil glede takih stanovanj in ne glede brutalnosti policije.

Pododsek kritizira tudi takozvani "Ohio & Pennsylvania Relief," ki je obtožen, da pod krinko pomožne akcije vodi komunistično propagando med stavkarji in agitira za uničenje rudarske unije. V tem "reliefu" se nahajajo elementi I. W. W. in drugih "prevratnežev," ki izrabljajo miserijske rudarjev za svojo propagando.

Washington, D. C. — V soboto je bil zaslišan pred senatnim meddržavno-trgovskim odsekom tudi stavkokaz C. E. Barr, ki je bil zaposlen v rovu Pittsburgh Coal kompanije v Pricedalu, Pa. Zaslišana je bila tudi njegova žena. Imata osem otrok in najmlajše dete je imela v naročju, ko je prišla pred senatorje.

Barr je povedal, da ga je kompanija odslavila, potem ko je senatni pododsek v zadnjem februarju obiskal njegovo stanovanje in govoril z njegovo ženo. Boss je rekel, da je njegova žena "preveč klepetala" s senatorji, zato

si naj išče drugo delo in drugo stanovanje. Kasneje so mu dovolili, da lahko dela toliko časa, da najde novo stanovanje. Žena je povedala, da ni govorila nič drugega kakor ono, kar so jo senatorji vprašali. Takoj po razgovoru s senatorji je prišla šikana. Ko je šla žena v kompanijsko prodajalnico, da kupi čevlje, enemu izmed svojih otrok, je klerk dejal, da ima premalo kredita in če kupi čevlje, ne bo dobila živila. Ker je družina morala jesti, je žena odšla brez čevljev iz prodajalnice.

Barr zasluži \$4.08 dnevno in brez malega ves njegov zaslužek ostane v kompanijski prodajalnici.

Resignacija Stewarta se približuje
Oljni škandal je preveč razburkal javnost.

Chicago, Ill. — Dasiiravno je polkovnik Robert Stewart zopet izvoljen predsednikom odbora Standard Oil kompanije ob času, ko je visel oblak Teapot Doma nad javnostjo, kljub temu, da niso Rockefellerjevi interesi hoteli glasovati zanj, so vseeno pričakuje, da na obdobje dolgo svoje mesto, ampak položaj svojo o-stavko. V oljnih krogih govore, da je bil izvoljen, da se ohrani ravnodušni obraz. Ta vtis poja-čuje fakt, da ni bil izvoljen kom-panijski predsednik.

Se neki drugi faktor potrjuje, da pada ostavko. Ta faktor je velik oglas Standard Oil kompanije države Indiane, v kateri kompanija izjavlja, "da ne izraža ameriške bizniške ideale v obsebnih izrazih in v obsebnem biznisu."

Sodi se, da bo Stewart kmalu našel važen biznis na Kubi ali v Venezueli, ako ga preje senat ne polije zaradi žaljenja v zapor, ker ni hotel odgovoriti na vprašanje, kaj se je zgodilo s ple-nom v kralju Teapot Doma in Continental trading kompanije.

PREMOGOVNIŠKI PODJETNIKI POVAJENI PRED ODSEK K ZASLIŠANJU.
Med njimi je tudi lokalni bankir.

Washington, D. C. — Senatni odsek za meddržavno trgovino je povabil pred se osemnajst oseb, da jih zasliši o stavkovnih raz-merah na premogovnem polju v državah Ohio, Pennsylvanija in Zapadna Virginija.

Med povabljenimi k zaslišanju so tudi:

S. H. Robbins, Cleveland, predsednik Društva premogovniških podjetnikov za državo O-hio. Njemu je naročeno, da prihese s svojo knjigo Y. in O. Coal kompanije.

Thomas Sagel, Roseville, O-hio, Chester Penrod, Cooksville, Ohio, R. L. Wildermuth, Colum-bus, Ohio, glavni ravnatelj Lorain Coal in Dock kompanije.

J. A. Parsley, Cleveland, pred-sednik Valley Camp Coal kom-panije. T. K. Macher, Cleveland, predsednik Macher Collieries kompanije. Frank Mellott, pred-sednik Prve narodne banke v Bellairju, Ohio, in blagajnik Schick Coal kompanije.

F. E. Harriman, New York, predsednik Clearfield Bitumhous Coal korporacije.

NAOČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC!"

Razmere stavkarjev kot jih vidi sen. Gooding

Sirove na, nevarne in dokumen-tirajo veliko gospodarsko po-trato.

Washington, D. C. — Razme-re, kakršne so na stavkovnem premogovnem polju Pennsylvani-je, kjer je na stavki na tisoče rudarjev, so po mnenju senator-ja Frank R. Goodinga sirove, nevarne in dokumentirajo veli-ko gospodarsko potratu. Te razmere se morajo čistiti v in-teresu lastnikov premogovni-kov, rudarjev in ljudstva, ki plačuje premog, pravi Gooding.

Senatni trgovski pododsek je šel v stavkovni distrikt z odprto glavjo in se je vrnil v Washing-ton s prepričanjem o vseh teh rečeh.

Ne morem verjeti, pravi se-nator Gooding, da premogovniški podjetniki vedo za krivice in sirovosti, ki jih morajo pre-našati rudarji od strani železne in premogovne policije in od strani sodišč kot ameriški državljanji. Ne verjamem, da so jim znane sanitarne razmere, v katerih žive celo stavkokazi. Nikakor ne dvomim, da ni ru-darska organizacija podvela vse, kar je podvzeti mogla, da ohrani red in mir, toda posa-mezni stavkarji so se vprii in krili zakone. Položaj je po-stal sedaj vir za radikalizem in boljše življenje, ki se lahko razši-ri in postane narodna nevarnost.

Našli smo Američane živeti v bedi in pomanjkanju, izjavlja senator Gooding, v takih raz-merah, ki povzročajo bolezni in slične. Toda aktualnega stra-šnja nismo našli, ker je unija si našla nalogo, da skrbi za svoje in ker človeško bitje po-trebuje prav malo za svojo eksistenco, ako je prisljeto, da mora izhajati s malim. Toda unijske provizorične barake so prenapolnjene in nevarne. Toda slabeje bo, ko pride toplo vre-ma.

Našli smo delavske prenoč-ovalne barake v slabem sanitar-nem stanju. V neki taki šupi, v kateri so prebivali stavkokazi, so odstranili celo poč.

Pričakoval sem, da se bodo kompanije opravičile zaradi raz-mer, na katere smo naleteli, am-pak če so imele opravičbe, jih niso povedale.

Stavkokazi so večinoma za-morci. Niso najboljše vrste. Podjetniki sprejemajo vsakega, ki pravi, da je rudar, na to pa z njimi ravnajo kot s psi. Vseled tega imajo veliko neizkušenih ljudi in nevaren je položaj v premogovnikih, meni senator Gooding.

Pred nami so bile žene, ki so bile tepene in kriminalno nape-dene od strani "železne in pre-mogovne policije." Ne verja-mem, da podjetniki podžigajo k takim stvarim, a gode se pa ven-dar.

Nekatere sirovosti in krivice nad rudarji in njih družinami so bile izvršene na javnih cestah. Zdi se, da si ljudstvo ne more pomagati in dobiti odpomoi.

Povest o teh brutalnostih se je šikala samo od ene strani. Odsek je dal podjetnikom priliko za opravičenje samega sebe, toda podjetniki niso niti skuša-li se opravičiti.

Nova zračna črta.

Detroit, Mich. — V par te-dnih se odpre med tem mestom in Tulsa, Okla., nova zračna poštna zveza. Tako naznanja National Air Transportation družba, ki že postavlja ob črti svetilniške, ki bodo ponoči raz-svetljevale pot letalom.

Nesreča v mehličnem rudniku.

Mexico City, 12. marca. — V rudniku Aurora pri Texitlanu v državi Pueblu je izbruhnil ogenj, ki je zapri izhod devetnajstim rudarjem. Dva mrtiša se že do-bili na površje.

VESTI S PREMOGOVNEGA POLJA V DRŽAVI OHIO

Demonstracije pri premogovni-ku Crabapple in aviacije radi njih. — Program za gradnjo cest. — Obredno zaradi de-monstracije pri premogovniku Dorothy. Minerški vložki pri-ziv.

Bellaire, O. — V pondeljek minolega tedna sta bili pri pre-mogovniku Crabapple dve de-monstraciji. Demonstraciji ni-sta bili izredni. Po cesti, ki vodi do premogovnika Crabap-ple in po kateri se vozijo stavko-kazi na delo in od dela, so stali stavkujoči rudarji, njih žene in otroci. Ko so se stavkokazi po-ljali mimo njih so silili marš-katero trpko besedo. Stavko-kazi so se besede tako zbadle, da so zaprisegli tiralice. Arretira-nih je bilo pet rudarjev, takoj prvi dan, prihodnji dan pa so-dem. Rudarji so obtoženi, da so hoteli povzročiti nemire, dva pa napada s namenom, da izvr-sita uboj.

Pot je bila posuta s majhnimi žeblički in maršaktera gum-jasta šina na avti, v katerih so se vozili stavkokazi, je dobila luknjico. Stavkokazi se niso u-pali ustaviti avtov in popraviti luknjico v šini, ampak so podili z avti naprej, dokler niso prišli na kraj, na katerem ni bilo ru-darjev, njih žen in njih deoc.

Bruce Blaine, bivši rudar in sedaj cestni nadzornik za mest-ni okraj Pease je izdelal pro-gram za gradnjo in popravila-nje cest, po katerem upa zapo-seliti več rudarjev.

Delati je prišel na cestah pri Glen Ruppnu, severno od Martina Ferryja. On upa nastaviti 15 do 20 delavcev vsak dan. Delati bodo le pol šikta in akoni štiri ali pet dni. Na ta način upa po-magati mnogim rudarjem, da bodo imeli delo.

Radi demonstracij pri pre-mogovniku Dorothy sta bila v četrtke obsojena dva rudarja. Louis Burg je bil obsojen na 30 dni zapore. August Pichard pa na dvanajst dni zapore. Obsoje-na rudarja sta smerjala stavko-kazi, ko so šli na delo v premo-govnik Dorothy pri Glen Rob-binsu, severno od Martina Ferryja. Te smerjanje se je smatralo za kršenje sodnijske prepovedi.

Columbus, O. — Anthony Mi-nerich, ki je bil obsojen na 45 dni zapore zaradi kršenja so-dnijske prepovedi, je vložil priziv, ki sloni na tehničnih vzrokih. Zagovarjala sta ga odvetnik J. W. Sharts, socialistični go-vernerski kandidat in odvetnica mrs. Dora Sandow Bachman.

1300 vsiljen kap-tuliralo v Mehiki

28 ubitih v nadaljnih spopadih.

Mexico City, 12. marca. — U-radno poročilo vojnega depart-menta se glasi, da je 1300 kleri-kalnih vstavev kapituliralo brez-pogojno v državi Nayarit. Mir je bil vzpostavljen v Nayaritu in Sinaloji. V državi Jalisco se na-daljujejo praski z vstaji. V so-boto je bilo 28 vstavev ubitih v bližini Guadalupeja.

Tri ženske umorjene.

San Angelo, Tex. — Trupla Jennie W. Jurgen, njene hčer-ke in stare matere so bila naj-dena v nedeljo v njih stanova-nju. Trupla so bila vaa razko-sana in razmesarjena. Ženske so bile umorjene pred tednom dni.

Umorov je osumljen Newt Burns, lofer, katerega je dal čas pogledajo. Z njim je iz-ginil tudi avtomobil. Za njim je izdana tiralice.

Brophy podpisal okle za rudarsko konferenco

Vrtila se bo v Pittsburghu. — Inicijativo za sklicanje konfe-rence je podvel "Komitej za ohranitev unije."

Bentleyville, Pa. — Maani ahod rudarjev, ki se je obdrževal v Bentleyville, je prejel resoluci-jo, v kateri se zahteva, da John L. Lewis resignira kot predse-dnik rudarske organizacije Unit-ed Mine Workers. Na shodu je govoril John Brophy, ki je pred dvema letoma kandidiral proti Lewisu, a je ostal v manj-slini.

John Brophy, Powers Hap-good in Pat Toohey so podpisali poziv za narodno konferenco ru-darjev dne 1. aprila v Pittsburghu, Pa. Okle za narodno konfe-rencio rudarjev je inicijativiral "Komitej za ohranitev unije."

Ob tej priliki je Brophy de-jal: "Med rudarji so unije za-deve priče dozorovali. Dolga stavka je v mnogo krajih ustvarila občutek, da v uniji ni vse v redu. Stavkarji bodo zdaj po-slušali druge moše in ne unij-skih odbornikov. Dne prvega a-prila bo prva velika konferenca, ki je bila sevanja od leta 1923."

Poziv na konferenco pravi, da bo konferenca izdelala program, ki bo kos krizi, ki sta jo povzo-čili "neumotnost in korupcija Lewisove administracije." Konferenca se bo obdrževala v am-liku resolucij, ki so bile sprejete na polju mehkega in trdega pre-moga. Poziv očita Lewisu, da ni napravil poiskusa organizirati rudarjev v Zapadni Virginiji, Kentuckiju in drugih neorgani-ziranih distriktih. (Federalizirani tisk je sporočil Lewisu, da priobči njegov odgovor.)

Z BOJNEGA INDUSTRIJSKEGA POLJA AMERIKE

Električarji v New Orleansu na stavki. — Delavci se drecnajo na policije v Philadelphiji. — Bredposelnost med organizira-nimi delavci v Chicagu je tudi velika. Konvencija krojaških delavcev sklicena za dne 14. maja in drugo.

New Orleans, La. — Elektri-čarji, ki so bili zaposleni pri gradnji hotela New Jung, so za-stavkali in zahtevajo unijeke delavne razmere. Stavbiniki po-djetnik jih je nadomestil s stav-kokazi.

Philadelphia, Pa. — Ladjedel-nica Kensington Shipyard & Dry Dock kompanije je bila zaprta skoraj deset mesecev. Ko se je raznesel glas, da prično sodelati v ladjedelnici, je prišlo pet sto delavcev. Nastavljenih jih je bilo le petdeset.

Chicago, Ill. — Čikaška dplav-ska federacija je dne 4. marca razpravljala o naraščajoči bres-poselnosti med strokovno orga-niziranimi delavci.

New York, N. Y. — Joseph Schlossberg, finančni tajnik or-ganizacije krojaških delavcev A-malgamated Clothing Workers Union, izjavlja, da je sklicana konvencija te organizacije za dne 14. maja t. l. v Cincinnati, Ohio. V pozivu pravi Schloss-berg, da so časi hudi za delavce. Odkar je prenehala svetovna vojna, so sovražniki delavstva vojevali neprestano vojno proti delavskim strokovnim organizacijam. Zda se jim je pridružil kot močna zveznica še bresposelnost. Organizacija krojaških delavcev spada na srečo med or-ganizacije, ki so obdržale svojo moč.

Clinton, Mass. — Bigelow Hartford Carpet kompanija je nasnanila od 6 do 10-odstotno mezdno znižanje. Prizadetih je 1,400 delavcev.

Warren, R. I. — Delavec v tek-stilni tovarni Parker kompanije so zastavkali, da izvojujejo pri-znanje unije. Kompanija je po treh tednih odprla zopet svoja vrata in prišla obratovati to-varno s impositiranimi stavkoka-zi. Vsak dan je razpostavljenih dve sto piketov.

Fall River, Mass. — V tekstil-ni tovarni Awright kompanije so delavci zastavkali zaradi zni-žanja mesece. Delavci so organi-zirani v samostojni organizaciji, ni nima stikov s Ameriško de-lavsko federacijo.

Washington, D. C. — Sociali-istični kongresnik Victor Berger iz Milwaukeeja, Wis., je izjavil, da v Združenih državah 72 mil-jonov ljudi ne zasluži toliko, da bi si prihranili za starost, ko je predlagal, da se uvede zvezni pokojninski sklad.

Dillonvale, O. — Stavka ru-darjev je povzročila, da je zdru-ga New Cooperative Co. imela v letu 1927 na tisoč dolarjev manj denarnega prometa. Ves denarni promet zadruge je v le-tu 1927 znašal \$372,199.

Washington, D. C. — Prizade-vanje zveznih uslužbencev, da se minimalna pokojnina povisa na \$1,200, je imelo delni uspeh, ko je kongresni zbornični odsek za civilno službo amendiral Lehl-bachovo predlogo za upokojenje uslužbencev v tem smislu.

ZELEZNIŠKA NESREČA.

Eden ubit, 9 ranjenih.

Detroit, Mich. — George D. Mervin je bil v nedeljo ubit in devet drugih oseb je bilo teško poškodovanih, ko sta dva voza-va poulične železnice trčila sku-paj blizu mesta Wayne.

Sovjeti izkazujejo pacifistične dijake.

Moskva, 12. marca. — Kom-i-sar prosvete Lunarskij je od-redil, da morajo vsi dijaki na so-vjetskih univerzah, politehnikah in drugih višješolskih zavodih, ki se nočejo podvreči predpisu-nemu vojaškemu vzbanju, takoj zapustiti šole.

Morganov agent pri Mussoliniju.

Rim, 12. marca. — Thomas W. Lamont, zastopnik Morganove banke v New Yorku, je v soboto konferiral s Mussolinijem in kra-ljem o finančnih zadevah.

Sabotaža v sovjetskih tovarnah in rudnikih

Šest nemških inženirjev areti-ranih, bo so sovjetski detekti-vi odkrili veliko naroto. Nem-ška vlada protestira.

Berlin, 12. marca. — Nemška vlada je poslala noto v Moskvo, zahtevajoč pojasnila, ko je bila informirana, da je sovjetska vlada aretirala šest nemških in-ženirjev v Doncu. Obtoženi so sabotaže v rudnikih in tovarnah. Trije aretirani Nemci so zastop-niki Nemške generalne električne družbe, ki je prva po revoluci-jni stopila v stike s sovjetsko vlado. Družba taji, da je v kak-šni zvezi s sabotažniki.

Tajni sovjetski detektiv, ki je prišel v Nemčijo v sadevi pon-a-rejanja sovjetskih červoncev, je dejal, da so isti ljudje, ki so vo-dili falsificiranje sovjetskega denarja, financirali tudi sabota-žo v sovjetskih industrijah s nam-enom, da razstrga pogodbe med sovjeti in ameriški kon-cesionarji, posebno pakt s Stan-dard Oil kompanijo.

"Zadnje mesce se je pojavila cela vrsta sabotažnih činov v ru-skih tovarnah in rudnikih. V basinu Donca je bila epidemija požarov v tovarnah; novi stroji, ki so prišli iz Nemčije, so bili zdrobljeni. Danes imamo doka-ze, da so za te čine odgovorni do-bro organizirani šarotniki, ki so v službi angleške in poljske di-plomacije in ki so podkupili vr-nivse se ruske emigrante in ino-zemske inženirje, tehničarje in delavce."

Tako se glasi sovjetsko poro-čilo.

Med aretiranimi sabotažniki je več Nemcev, pet Poljakov, tri-je Finci, eden Amerikan in več-je številu Rusov.

Borah poziva stare garde na odločanje

Pravi, da mora stranka vrniti Sincclairja oljni fond, če hoče biti a čistimi rokami pred vo-lkno.

Washington, D. C. — Senator Borah je v nedeljo objavil pi-smo, ki ga je naslovil na Butler-ja, predsednika uredniškega od-bora republikanske stranke, s pozivom, da stranka opere svoj madež, ki ga je dobila, ko je vze-la od oljnega magnata Harry F. Sincclairja \$160,000 za kritje de-ficita svoje predsedniške kam-panje iz leta 1920.

Borah piše Butlerju, da stranka nima čistih rok in ne sme pričakovati zaupanja volilcev, dokler se ne očisti od grdega pe-trolejskega madeža. To se lahko zgodi na ta način, da republikan-ci prispevajo po dolarju in več, kolikor kdo more, ter plačajo vsoto \$160,000 oljnemu magna-tu Sincclairju.

Pogon na komuniste v ChZeju.

Santiago, Chile, 12. marca. — Diktator Ibanes je velel aretirati 40 vodilnih komunistov, ki so obtoženi, da so zadnji petek ho-teli uprizoriti revolucijo. Med a-retiranimi je tudi sin bivšega predsednika Alessandrija, ki se nahaja v Evropi.

Napredek socialistov v Nemčiji.

Berlin, 12. marca. — Pri več-rajšnjih občinskih volitvah je bilo izvoljenih 14 socialistov v Potadamu, monarhističnem sre-dišču v Berlinu. Prej je bilo sa-mo pet socialistov v občinskem odboru. Monarhisti so izgubili tri mandate.

Rumunska vladna kriza.

Dunaj, 12. marca. — Is Buka-rešte poročajo, da je rumunska vlada na robu padca. Kriza je prišla vlad neugodnega zaključ-ka glede sporne afere s Ograko na seji sveta Lige narodov v Ze-nevi.

Los Angeles, Cal. — W. E. Hickman, na smrt obsojeni mo-rilec Parkerjeve deklice, je bil v soboto spoznan krivim umora le-karnarja Toma, ki ga je v dru-žbi z 18letnim Welby Huntom ustrelil pri poskušanem ropu na sveti večer 1926. Obsodba bo iz-rečena v torek.

OPAZOVANJA

Pivo, goba in lurska voda

Ali soili smeti pravilno plant
in. Stoli anglihan? Naroči si
"Glasnik-anglihan slovnik".
katero je izdala in ima na prodaj

Vesti iz Jugoslavije

VAŽNE IN ZANIMIVE NOVICE IZ SLOVENIJE.

(Izvirno.)

Brezposelnost med slovensko inteligenco. — Brezposelnost je pravzaprav posledica današnjega nepravilnega družabnega reda. Je plod kapitalistične nadprodukcije in ima za posledico, da se slabša socialni in gospodarski položaj delovnega naroda. V Sloveniji je precej razširjena brezposelnost. Sicer jo je sedaj že manj, ali manj zategadelj, ker so našli delarji in industrijski delavci ali iskati zaslужka v inozemstvu, kjer so sedaj več ali manj zaposleni. V splošnem je opaziti, da ni več tolike brezposelnosti med rudarji in industrijskimi delavci. Opaziti pa je istočasno tudi, da je zelo velika nezaposelnost med slovensko inteligenco. Slovenski intelektualci so danes v Sloveniji tisti, ki so največji reveži. Dočim industrijski in sezonski ročni delavci primajo v slučaju, da so izgubili službo v podjetju, za vsako ročno delo in se na ta način preživijo. Toda veliko težje je z inteligenco, ki ni navajena težjega ročnega dela. Da bo jasnejša slika, hočem pokazati naslednje dejstvo, ki prav določno karakterizira brezposelnost med našo inteligenco v domovini. — Pred par dnevi je razpisal ljubljanski oblastni odbor, da je prostih 34 mest za uradnike različnih kategorij. Komaj je potekel rok za vlaganje prošnje, ki je bil namenoma tudi silno kratak — samo par dni, — že je viloilo na en tisoč interesentov svoje prošnje za službo pri ljubljanski oblastni skupščini. Oddati je treba samo 34 mest! ... Mislili, da si ni mogoče misliti večje ilustracije naše inteligence v domovini, kakor jo razkriva ta preoblična prošnja za podelitev službe.

Iz tega se prav jasno vidi, da vlada med slovenskimi intelektualci in med inteligenco sploh velika brezposelnost, ki grozi razmasti stebre strukturi slovenskega naroda v domovini. Ti ljudje se ne izseljujejo v inozemstvo, ker bi jim bilo uradovanje tam sila oteženo in ker vlada tudi tam že brezposelnost domače inteligence. Seveda pa državna uprava ne gleda na to, ali so zaposleni ali ne, glavno je, da je denar za generale in za kanone. ...

V Ljubljani se izvrši vedno več samomorov. V teku letošnjega leta se je razpisala v Ljubljani vedno večja manija samomorov. Ljudje izvršujejo samomor največ v sled razmer. Je pač res, da se ponavadi gode samomorji vsled nesrečne ljubezni, ali ti samomorji, ki se dogajajo sedaj, niso radi ljubezni, temveč radi razmer, ki so precej slabše. Ljudje ne zmagojejo davkov, ne znajo gospodariti in gospodarstvo gre v "franze". Sledi konkurz in samomor. ... Vendar pa je to tako lepa in zanimiva slika. Ljudje obupujejo, ker so "mevže". Če bi se borili proti tistim, ki so indirektni povzročitelji samomorov, bi bile razmere boljše in skoro gotovo bi ne bilo tudi število samomorov tako veliko.

Velesjem v jeseni v Ljubljani. — Vsako leto se vrši v Ljubljani velesjem z namenom, da se razstavijo predmeti, kot produkti slovenske in ostale domače industrije. Namen teh sejmov je lep in obče koristen za slovensko narodno gospodarstvo. Do sedaj se je vršilo velesjemov v Ljubljani že sedem. Letos bo osmi. Ker gre do velesjemov v Ljubljani na roko precej tudi srbski krogi, kar je seveda jako značilno, imajo naši velesjemji precej velike uspehe, pa čeprav se je pojavila tudi v Sloveniji občutna gospodarska depresija. Gre na bolje v tem oziru, kar dokazujejo tudi velesjemji. Moramo letos ne bo boljše od lanskega leta, vendar pa je že sedaj sigurno, da slabše tudi ne bo. — Sicer pa smo Slovenci in vse naše gospodarstvo plod razmer. Kakršne razmere, — taki tudi mi.

Preskrba v slovenskih kazalnicah. — V Jugoslaviji kazalnicah.

Delavska odškodnina za slučaj nezgode

Odkritje Floride

(27. marca 1513.)

Pravljica, da se neke ob Atlantskem morju nahaja studenec večne mladosti, je privedla do odkritja Floride. Pravilo se je, da se ta magični studenec nahaja na nekem otoku imenovanem Bimini. Govorice o starcih, ki so se čudežnim potom pomladili, so krožile po Evropi tekom nekolihih stoletij. Neki angleški vitez, Sir Mandeville, ki je spisal srednjeveški potopis, je celo opisal, kako je trikrat izpil iz studenca in pridobil novo življensko silo.

Ponce de Leon, ki je spremil Kolumba na njegovem drugem potovanju in se je potem ukvarjal s kolonizacijo Novega sveta, si je od španjskega kralja Ferdinandanda priskrbel pravico, da osvoji "Bimini". Rano v marcu l. 1513 je odplul iz otoka Portorica in 27. marca je zagledal kopno. Nazval je pokrajino Florida, ker dan 27. marca je bila velikonočna nedelja, ki jo Španjci zovejo Pascua Florida (Cvetna velikonoča).

Ponce de Leon ni seveda našel slovitega studenca večne mladosti, dobil je pa pravico do kolonizacije "otoka" Floride, kajti mislilo se je tedaj, da ta je otok. Kolonisti so se zapeli v boje z Indijanci in Ponce de Leon sam je padel žrtev od indijanske puške. Odprl pa je pot za druge raziskovalce.

Tekom naslednjih dveh stoletij so spori med španjskimi, francoskimi in angleškimi kolonizirali zakašnjevali razvoj Floride. L. 1565 je Pedro Menendez de Aviles napadel kolonijo Huguenotov (protestantskih beguncev iz Francije) v Fort Caroline in jih poklal "ne kot Francoze, marveč kot krivoverce". Dve leti kasneje je Dominique de Gourges iz svoje strani masakriral Španjce v uplivi naselbini "ne kot Španjce, marveč kot morilce". Španjci so neprestano nagajali angleškim kolonizirani v večina angleških naseljencev se je odstranila. L. 1795 je bila zapadna Florida prodana Franciji. Po nakupu Louisiane l. 1803 so Združene države zahtevale Florido kot svojo. Končno jo je Španjko odstopilo Združenim državam s pogodbo dne 22. februarja 1819. Postala je teritorij in končno je bila sprejeta v Unijo kot država l. 1845.

Država Florida ima površino preko 58.000 kvadratnih milj in je torej akoraj tako velika kot država Michigan oziroma kot Jugoslavija brez Srbije. Po uradnih cenitvah je l. 1925 imela 1.263.549 prebivalcev. Le 6 milijonov akrov je bilo v farmah in le tretina teh akrov predstavlja orano zemljo.

Sedanj in bodoči vir velikega bogastva so naravne naalage fosforične akale, ki se vporablja kot gnojilo. Lesna industrija je najvažnejša v državi in za njo prihaja produkcija tobaka. Florida je zimovišče velikega števila turistov, ki trosijo na leto kakih 250 milijonov dolarjev. Tekom velikega "boom" v Floridi v l. 1925-26 se je izdalo kakih 400 milijonov za stavbe in 50 milijonov za gradnjo železnice. Vnčujoči vihar, ki je dne 18. septembra 1926 hudo zadel vzhodni obal, je povzročil depresijo, iz katere se Florida počasi ali stalno popravlja.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERISKI SLOVENCI"

Triinštridesetorica držav, ki imajo take zakone, imajo pa tudi 43 različnih zakonov. Osnovno vsi predpisujejo odškodnino, razlikujejo pa se toliko glede zneska odškodnine in števila tednov, tekom katerih naj ponesrečenec prejema odškodnino. Razlikujejo se tudi glede količine brezplačne zdravniške oskrbe, do katere ima poškodovanec pravico. Najvažnejše določbe zakonov o kompenzacijah (odškodninah) v sedmoricah držav z največjim številom tujerodcev, so one, ki jih spodaj navajamo. Te države so: California, Illinois, Massachusetts, Michigan, New York, New Jersey in Pennsylvania; te države pa so tudi bolj liberalne v tem pogledu kot pa druge države Unije.

V splošnem se zakoni o delavskih odškodninah v Združenih državah ne raztezajo na vse zaposlene. Dela se dostikrat razlikata med nevarnimi in nevarnejšimi poklici. Izmed zgoraj omenjenih sedmih držav pa se le zakon države Illinois nanaša samo na delavce v nevarnih strokah. Zakoni ostalih držav se nanašajo tudi na delavce v takozvanih nevarnih strokah.

Poljedelski delavci, hišni uslužbenci in slučajni zaposleni dostikrat ne uživajo zaštite teh zakonov. Četrtica izmed zgoraj omenjenih držav, namreč California, Massachusetts, Michigan in Pennsylvania, izključujejo vse te tri razrede zaposlenih. Kar se tiče ostalih treh držav, se Illinoiski zakon ne razteza na slučajne in poljedelske delavce, ali vključuje hišne uslužbence; newyorški zakon se ne razteza na slučajne delavce, dočim se zakon države New Jersey razteza ravno narobe: na hišne in poljedelske delavce, ne pa na slučajne delavce.

Vedno zvešal v poštev le zgoraj omenjenih sedmoric držav, šestero zakonov predpisuje, da delavec ne mora biti le poškodovan za časa dela, marveč, da je na tej poškodbi trpel, ko je bil na delu. Zakon države Pennsylvaniaje le določa, da je moral poškodba nastopiti, ko je bil poškodovanec na delu.

Po zakonu države Illinois ima delavec vedno pravico do odškodnine radi poškodbe, nastale na delu. Ostalih šest držav ima nekoliko izjem. Ako je bil delavec pijan za časa nezgode, ne more dobiti odškodnine v državah California, New York in New Jersey. Ako je nastala poškodba vsled njegovega samovoljnega slabega obnašanja, nima pravice do odškodnine v državah Massachusetts in Michigan.

California, New Jersey in država New York ter Pennsylvania ne priznavajo pravice do odškodnine delavcu, ki se je namenoma poškodoval. Pennsylvanski zakon pa odreka odškodnino delavcu, ki so ga drugi namenoma poškodovali.

Vsa sedmoric držav predpisuje, da delavec nima pravice do odškodnine, ako ga je njegova poškodba napravila nesposobnim le za kratko dobo. V državah Illinois, Massachusetts, Michigan in New Yorku pa prejema delavec odškodnino, razen ako je postal nesposoben za delo za več kot teden dni. V Pennsylvaniji in New Jersey znaša ta rok deset dni. Ako pa onesposobljenost dalje časa traja, — navadno od

štirih do sedmih tednov najmanj — nalaga petorica izmed teh držav, da se delavcu izplača odškodnina tudi za prvi teden. — Californijski in pennsylvanski zakon imata take določbe.

Znesek, ki ga poškodovanec prejema vsak teden na račun odškodnine, je različen. Illinoiski zakon predpisuje polovico delavčeve redne mezd. Ako ima ženo in otroke, prejema več — celo do 65 od sto svoje plače. Pennsylvania in Michigan predpisujeta 60 odstotkov mezd; Massachusetts, New York in New Jersey pa dve tretjini plače. Toda vsaka izmed te sedmoric držav določa najvišji znesek, ki ga delavec sme prejemati na teden. Maksimalna tedenska odškodnina v državi California znaša \$20.83, največ izmed vseh teh držav; maksimum v Pennsylvaniji znaša \$12, najmanj izmed vseh držav.

Ako delavec umrje vsled poškodbe, dobljenih na delu, je odškodnina različna v posameznih državah — izplačuje se njegovi vdovi, otrokom pod 16 oziroma 18 letom ali pa staršem, gmotno odvisnim od pokojnika. Nekateri zakoni ne dajejo iste pravice dedičem, ki žive v inozemstvu. Po nekaterih zakonih ti dediči v inozemstvu ne dobe nikake odškodnine, dočim je po drugih zakonih odškodnina za iste manjša kot za dediče, ki živijo v Združenih državah. Te razlike pa ni v petorici izmed sedmih navedenih držav: kompenzacijski zakon držav California, Illinois, Massachusetts, Michigan in New Jersey ne dela nikake razlike med dediči tukaj in onimi v inozemstvu. Nasproti temu zakon Pennsylvanije priznava pravico do odškodnine le vdovi in otrokom izmed vseh dedičev, živčih v inozemstvu, in tudi v tem slučaju dobivajo u pravičnici le dve tretjini zneska ki bi ga prejimali, da živijo v Združenih državah. Newyorški zakon predpisuje odškodnino za vdovo, otroke in odvisne starše. Vsota pa se mora znižati do polovice, ako urad, ki upravlja odškodninski zakon, tako misli.

Poškodovani delavec ima pravico do zdravniške oskrbe na račun delodajalca. Vrednost te oskrbe je različna v posameznih državah. V nekaterih državah se je oškodovanec more posluževati dokler jo potrebuje, v drugih pa le tekom dveh tednov. V nekaterih državah mora delodajalec plačati vse zdravniške stroške, naj znašajo še toliko, dočim v drugih državah ti stroški ne smejo presegati \$100.

FLIS.

Norrisova resolucija poražena.

Washington, D. C. — Norrisova resolucija za amandiranje ustave, da se odpravijo kongresna zasedanja takozvanih "hromih razčakov" in da se novi kongresniki takoj v januarju po volitvah in novi predsednik ustoliči v istem mesecu, je bila 9. marca poražena v spodnji zbornici. Resoluciji je manjkalo 25 glasov do potrebne dvotretjinske večine. Vsi nazadnjaki v zbornici so se združili proti resoluciji.

Doček, ranjen, ko je branil mater, umrl.

Chicago. — Isadore Rotkoff, star 11 let, ki je bil pretečen petek osuvan z nožem po nekem črncu, ki je napadel njega in njegovo mater, je v nedeljo umrl za poškodbami v St. Anthony bolnici. Njegova mati, ki je bila tudi osuvana z nožem, leži v Mount Sinai bolnici in bo najbrž podlegla ranam. Črncu, ki je po dejanju pobegnil, še ni prišlo.

Eksplozija v tovarni.

Chicago. — V nedeljo večer je nastala velika eksplozija v tovarni Rand Beverage kompanije, 1352 N. Leavitt st. Eksplozija je sledil požar, ki je napravil škodo nad deset tisoč dolarjev.

Novoroča na križišču.

Chicago, Ill. — Amelia Karm, stara 24 let, je bila v nedeljo ubita na križišču blizu Michigan Cityja, ko je vlak South Shore železnice treščil v avtomobil, v katerem se je vozila.

Albert Acremant:

LJUBOSUMNA ŽENA

Pierre Berdon je po obedu rad malo zadremal. Sedel je udobno v naslanjač in vzel novico, ki jih pa ni čital, marveč samo držal pred nosom, da je lažje dremal.

V tem so se naglo odprla vrata in v sobo je planila madame Berdonova, kriče:

— Ah, ti mrcina grda, le čakaj, jaz ti še pokažem.

— Kaj se je zgodilo, dušica?

— Kaj se je zgodilo? Ti še vprašuj? Kaj je pa to-le?

In pomolila mu je pod nos sveženj pisma.

— Ne vem, srček, bogme da ne vem. Pokaži!

— Hlinavec, preuštink! Pisma, pisma od žene, našla sem jih v tvoji pisalni mizi.

Pierre Berdon je uvidel, da je zadeva resna. Oženjen je bil dve leti in njegova žena je bila strašno ljubosumna. Če si takoj ne izmislil kaj pametnega, kar bi vsaj malo dihalo po resnici, bo joj.

— Čuj, dušica ...

Upal je, da jo s tem vsaj malo potolaži.

— No, radovedna sem, kako se izmotaš iz te zagate — je dejala osorno in ga arditno pogledala.

— Zelo enostavno. Po pravici povem vse, pa bo.

— Kar na dan z lažjo!

In začel je pripovedovati bajko. Ta pisma da je dobil še kot fant od dekleta, s katerim je bil zaročen. Pozneje se je pa zaročnika razšla, ona se je omožila z drugim in tudi on se je oženil z drugo.

— A kdo mi jamči, da je več ne ljubil in da mi nekega lepega dne ne uideš z njo? Pričeti, da tega nikoli ne storiš.

— Ni lažjega. Sirota je umrla pri porodu.

— Dokazi mi, da je res umrla.

Pierre Berdon ima rad mir v hiši in pripravljen je storiti vse, samo da prepreči prepire. Ne da bi dolgo razmišljal, je pokazal ženi na zadnjo stran novic, kjer je oznanjal neki vdovec v globoki žalosti smrt svoje 22-letne žene Irene Ducasove.

— Zakaj se je pa podpisovala Lulu, če ji je bilo ime Irene?

— Ime ji je bilo sicer Louisa, doma so jo pa klicali Lulu.

— Umreti v tako zgodnji mladosti je res bridko.

— Grozno.

— Veš kaj, zdi se mi ...

— Kaj pa?

— Jutri je njen pogreb. Spodobilo bi se ...

— Mislil?

— Seveda. Nič ti ne pomaga. Drugi dan je oblekel Berdon redingot, nataknil cilindar in šel za pogrebom mlade žene, ki je svoj živ dan ni videl. Rad bi se bil izmuznil, toda njegova Ksantipa je stala nalašč pred hišo žalosti, da bi videla moža v mrvačkem sprevodu. K sreči je bil pogreb prvega razreda. Vdovec je bil videti zelo dostojen, ker je bridko plakal.

— Ali misliš, da moram iti prav do groba? — je vprašal Berdon ženo, ko je stopila v cerkvi k njemu.

— Seveda, to je tvoja dolžnost. Povej mi no, zakaj ne pozdravljaš njenih sorodnikov?

— Jazni so name zato, ker se je zaročila razšla.

Na pokopališču se je prerinil Berdon prav do groba in ko so bile ceremonije pri kraju, je po kratkem obotavljanju pokropil krsto z blagoslovljeno vodo, kakor so storili vsi sorodniki pokojne. Ko so se množice privale k izhodu, so potegnile za seboj tudi Berdona in tako je stal naenkrat pred vdovcem, ki je sprejemal izraze sožalja. Kaj je preostajalo Berdonu? Pritisnil je robcem na oči in ponovil za svojim asosedom:

— Kolika izgruba! Bila je tako dobra, vsi smo jo imeli radi.

Vdovec mu je stisnil roko in ga molče objel.

Madame Berdonova je odredila, da mora positi mož žalno obleko. In tako je šel Berdon drugi dan v urad v redingotu in s črno kravato. Ko se je zvečer vrnil, je našel ženo pri najboljši volji.

— Si zdaj zadovoljna, dušica?

— Ne dvomiš več o moji zvestobi?

— Ne.

— Če hočeš, sečeva skupaj ta nearečna pisma, da bo preteklost enkrat za vselej pokopana.

— To je odveč, storila sem nekaj pametnejšega. Navdušen boš, ko ti povem. Doprinešla sem dokaz izredne velikodušnosti. Danes dopoldne sem bila pri vdovcu bivše tvoje zaročenke. Dejala sem mu:

— Tu so pisma vaše žene, naslovljena na mojega moža. Ker spadajo k njeni zapuščini, jih izročam vam.

— In kaj je rekel?

— Povesil je glavo, pa jo je takoj zopet dvignil, ko sem pripomnila:

— Sirota je morala umreti, ko je dala življenje detetu.

Zdelo se mi je, da ni vedel, kako je prav za prav umrla. Zakričal je:

— Se tega je bilo treba! Da sem vedel, bi bil naročil pogreb najnižjega, ne pa prvega razreda!

Stara skoraj 70 let

pravi, da se počuti mlado. Mrs. S. Wenzel, 262 Kingsley St., Buffalo, N. Y., piše: "Prosim, pošljite mi zopet en zavej vašega Bulgarskega zeliščnega čaja, ki je najboljši zdravilo, kar sem jih še rabila, in mi vedno pomaga. Dala sem ga tudi prijateljem poakusiti. Stara sem skoraj 70 let in prijatelji se čudijo, ker izgledam in se počutim tako mlado, seveda vsakemu povem, da mi je k temu pomagal Bulgarski zeliščni čaj."

Bulgarski zeliščni čaj, ako ga napišete vročega ko grete spat, hitro odpravi prehlad in je dobro sredstvo tudi proti revmatizmu in zaprtju.

Prodaja se v vseh lekarnah — 75c in \$1.25.

Opomba: Ako želite moj veliki družinski zavoj, dovolj za 6 mesecev, pošljite mi \$1.25. Naslovite na: H. H. Von Schlick, President, 100 Marvel Building, Pittsburgh, Pa. (Adv.)

NAZNANILO.

Društvenim tajnikom in tajnicam svetujem, da morajo naznaniti vse spremembe nazlovov članov in članic, nazlove novih članov, ter imena in nazlove odstopilih, črtanih in izobčenih članov naznaniti upravnštvu Prosveta, da se lahko točno vredi imenik za pošiljanje lista Prosveta. Imena in nazlove, katere pošljete glavnemu tajniku omenjam v arhivu in jih upravnštvu ne dobil. Torej je zelo važno, da vselej pošljete na našo mesto pripravljeneh listin vse nazlove upravnštvu Prosveta poslati. Upravnštvu silijmo apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo. Philip Godina, upravitelj.

Narodnja avto-zastava S. N. P. J.

Na željo več društev je gl. urad preskrbel avto-zastavo. Ta so kramo izdelane okroglopolne tablice, s snakom S. N. P. J., in namenjene so za avtomobile članov enotnosti. Na društva smo razposlali podrobna pojasnila glede teh znakov, na člane pa apeliramo, da jih pridno naročajo. Vincent Calikar, predsednik SNPJ.

CLANI IN DRUŠTVA SNPJ.

Na rokani imamo še nekaj zapiskov S. Rodne konvencije SNPJ in ker je sedaj prišla razprava o pravih SNPJ na bodočo konvencijo, je zelo ugodna prilika, da si nabavite ta zapisk: Kdor nam pošlje list v politnih znakih, mu pošljemo ta zapisk. Pišite na: Knjižarna Matice SNPJ, 2657 S. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

All ste naročeni na dnevnik "Prosveta"? Podpišajte svoj list!

V TEKU 13 MESECEV JE SKORAJ MILIJON MOŽ ZAČELO KADITI CHESTEFIELD!

IN TU SO VZROKI:

MI POTRDIJEMO, da se po našem najboljšem prepričanju za Chesterfield rabi finejša vrsta tobak in vsled tega so boljše okusa, kot katerikoli druge vrste cigaret po tej cen.

SO ZADOVOLJIVE in poleg tega še FINEGA OKUSA

LIGGETT & MYERS TOBACCO CO.

Plevelj Viktor:

"ZMAZAL" SE JE

Deveto svetovno čudo se godi, bi si mislil vsak, kdor pozna dijaško življenje, če bi videl, kako mirno so študentje sedeli pretekli teden med glavnim odmorom in to celo v nekem višjem razredu srednje šole. Odmor pa mir ali mir pa odmor, to v šoli ne harmonira, pa obračaj tako ali tako. Zadnjič pa je neka višja sila prisilila študente, da so zmažili mir in odmor v eno vrečo. Ta višja sila je bila eksaktna veda matematika, ki je bila nakazana za prihodnjo uro. Vsi so zijali v nekem višjem razredu, ki je bil marširajoč ob glavnem gredu, čeprav je bilo v razredu samo deset stopinj nad ničlo, ker je ravnateljstvu primanjkovalo premoaga.

"Tako je, če se človek prejšnji dan ne briga za šolo," je mrmral Boris Oat, nadebudni študent, ki je v ta razred iz same ljubezni do šole, pohajal že drugo leto. Iz zvezka so mu mežikali logaritmi, on pa je po svoji volji same "čveke", ki so mu nesramno rezali v obraz. Zamisljal je, a tudi v temi se mu je zasvetil "čvek", ki je po novem redovanju s številko ena zares lepo ponazoril. Debeli

potna kapla je zdrsla Borisu s čela na konec nosu. Tam se je trikrat zamajala in končno padla na zvezek.

"Dopolnjeno je!" je vzdihnil Boris in vrzel zvezek pod klop. Baš tedaj je okrutni sluga napravil konec odmoru. Z neverjetno naglico je skočil Boris v suknjo: "Recite, da sem šel na polikliniko zob dret," je že zavpil brez pomisleka in kakor karta izginil iz razreda. Na hodniku je hitrost potrpol, boječ se, da bi ga kdo ne poklical nazaj. Šele na vogalu ulice se je marljivo študent nekoliko umiril. Skočil je korak in se počasi zibal proti šolski polikliniki.

"Ha! Tako enostavno sem se zmažal," je modroval predse. "In nihče drugi ni prišel na to idejo!"

Sam sebe je bil vesel, posebno pa svoje bistre glave. Ponosno jo je dvignil in zaplil pogled — o joj! — naravnost pred razrednika, ki je nenadoma stal pred njim, ko da je zrastle iz zemlje. S samo njemu lastno hitrostjo se je Boris prijel za lice in pozdravil.

"Kam pa v tem času gospod Oat?" ga je strogo vprašal razrednik.

"No polikliniko grem, gospod profesor."

"Kaj pa vam je?"

"Zob grem dret, gospod profesor."

"Ste prosili za dovoljenje?"

"Ne, gospod profesor."

"Zakaj pa ne?"

"Me je preveč bolelo. Nisem utegnil, gospod profesor."

"A tako?"

Kako je prišel na polikliniko, Boris še danes prav dobro ne ve, spominja se samo toliko, da je bil tam. Zazdelo se mu je, da so vse skupaj le slabe sanje. Pomencal si je oči, pa je še vedno videl številne bolnike v sobi in belo postavo usmiljene sestre. Na steni je zagledal sliko, ki je predstavljala spečega otroka pri odprtem oknu. Pod sliko je bilo napisano: spite pri odprtem oknu!

"No, to sem radoveden, kdo je te dni spal pri odprtem oknu, ko je živo aretore zlezlo na 23. podklo. Menda tudi tisti ne, ki je tole risal," je modroval Boris. Nato je pogledal na uro in ugotovil, da je minula šele dobra četrt ure.

"Aj! To padajo sedaj evice," je zadovoljno mrmral. Skrbelo ga je le, da ne bi prezgodaj opravil, zato je postopal zelo kavalirsko in čakal, da pride zadnji na vrsto.

Še pet pacientov je bilo pred njim, ko se je Boris nenadoma

vprašal: "Čemu pa sem prav za prav prišel na polikliniko?"

"Ha, ha, ha! Se vprašate čemu? Zob dret, gospod Boris Oat!"

Boris je prisluhnul. Od kod ta glas? Zdelo se mu je, da prihaja naravnost iz peti.

"Kaj bom zobe drel, ko pa imam vse cele in zdrave! Toda — fantje v šoli? Ali jim nisem rekel, da grem zob dret? Ti so gotovo že povedali, kam sem šel in čemu. In razrednik! Ta bo hotel neodvrgljiv dokaz. Skrbno bo hotel videti!"

Čim bolj je premišljal, tem bolj je spomnal, kako slabo se je "zmažal".

"Zob bo treba irtvovati, drugače ne bo šlo," je po dolgem premišljevanju bolešno vzdihnil. Z roko je začel majati zobe, da si izbere najslabšega za irtve.

"Kaj pa vas boli?" ga je nenadoma vprašala sestra.

"Matematika," je bleknil Boris tjavendan, a takoj popravil: "Ne, pardon, milostljiva, zob me boli, tako silno me boli, da ga niti ne čutim ne!"

"Pojdite z menoj," je sočutno rekla sestra.

"Kocka je padla," je zaključil Boris in opotekajoče sledil sestri.

"Tale gospod bi rad zob izdri, pa nima potrtila od ravnateljstva," je rekla sestra, ko sta prišla do zdravnika.

"Nič ne de! Bova že tudi brez potrtila opravila," je odvrnil zdravnik.

"Kateri zob vas boli?"

"Tale ali pa tale," je pojasnil Boris in s prstom pokazal dva podočnika.

"Tako? Ne veste dobro kateri?" se je začudil zdravnik.

"Pardon, sem se že spomnil; tale na levi bo."

"Toda zob je popolnoma zdrav, škoda ga je," je pripomnil zdravnik.

Škoda gor — škoda dol, če pa človek škrbino rabi, si je mislil Boris. "Pa me vendar včasih tako nebeško boli," je odgovoril.

"Kakor želite. Ga bova pa spravila iz stahovanja, če res razgraja."

Štrikrat je zdravnik potegnil zastoj, petič šele je zob ostal v kleščah. Med tem je Boris glasno povedal vseh pet samoglasnikov.

"Ali je velika škrbina?" je po operaciji vprašal sestro.

"Strašna! V glavi se mi zvrtil, če pogledam vanjo," mu je razložila usmiljenka.

"Čveka sem se pa le rešil," se je smehljajal Boris, ko je zopet korakal proti šoli. Že od daleč je slišal kričanje in takoj je vedel, da je zopet pavza.

"Koliko čvekov je padlo fantje?" je škodočljivo vprašal, ko je stopil v razred.

"Nič! Smo imeli razrednika, ker je matematikar bolan."

Široko je Boris Oat odprl usta, da je novorojena škrbina zablenela v vsej svoji krasoti, rekel pa ni nič.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Feb. 29-28) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi.

Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vlad napakega naslova, pišite nam dopisnice in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi družbeni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani S. N. P. J. doplačajo \$4.50 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cincati za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člani \$6.30.

Za Evrope stane za pol leta \$4.50, za celo leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evrope \$1.70. Člani doplačajo eno 50c za poštnino.

Mladinski list stane za celo leto \$1.30.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

RAD BI IZVEDEL

za mojega prijatelja Franka Verhove s katerim sva bila skupaj v Alman, W. Va., leta 1920. Prosim ga, oglasi naj se na spodnji naslov: Andrej Kogoj, Box 8, Monclo, W. Va. — (Adv.)

ODPRAVI SMERLJIVO DINANJE

Vaše smrdljivo dihanje je največkrat povzročeno vlad slabega želodca. Očistite vaš želodec s pomočjo Trinerjevega grenkega vina in smrdljivo dihanje se bo izgubilo. Trinerjevo grenko vino bode odstranilo vse nevarne ostanke, nabrane v vašem prebavnem delu telesa, ki strupe vse vaš sistem. V vseh lekarnah. Pišite na Jos. Triner Co., 1383 S. Ashland Ave., Chicago, Ill., po BREZPLAČNI VZOREC, priložite 10c za pošiljatvene troške.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

Ime
Naslov
Mesto No. 4

Telefon C a d i l l a c 9437
Tel. na dom Glendale 9709

IVAN A. MAROHNIC

Attorney at Law
(ODVETNIK)
Govori slovensko

1129-1131 First Nat'l Bank Bldg.
Woodward Avenue and Cadillac Square,
DETROIT, MICH.

Slaboten hrbet se hitro ojači.

Ako vas zaboli križ, če kaj težkega dvignete, ako ste pretegnili mišice v križu, če se vam je "v križ naselil prehlad," če trpite vlad lumbaga, si prilepite Red Cross ledični obliži, pa vam bo takoj odleglo.

Obliži pomagajo oslabilim in unetim mišicam. Povzročajo neprestano avtomatično masažo s vakum gibanjem telesa, odpravi strjenje ter spravi kri v pravi tok na bolečem mestu. Zdravilo prodira v kožo ter gre naravnost v slabe, unete, okorele mišice.

Zagotovo vprašajte za Johnson's Red Cross ledični obliži s flanelastim ozadjem. Po vseh lekarnah. — Adv't.

Oslabeli živci?

Mrs. H. L. Harris, Faber Va., pravi: "Ko sem začela jemati Nuga-Tone, sem bila živčno uničena. Bila sem tudi bolna, postala sem se slabo, imela slabo kri ter sem izgubljala na teži. Imela sem tudi težko spanje. Jemala sem Nuga-Tone samo 30 dni, toda se lahko rečem, da se počutim bolje, kot sem se na pred par meseci."

Nuga-Tone je 35 let deluje s čudovitim uspehom pri živčnih oslabilostih. Daje jim novo kri in moč telesa, kakor tudi vsem živcem. Nuga-Tone pomaga tudi pri prehladi, ter odvrne glavobole, omotice, plime želodca ter napetosti. Uhlasi ledvične in mehurne nevarnosti v par dneh ter poveča telesno izdržljivost. Jemljite par dni in se boste prepričali o uspehu. Nuga-Tone se prodaja v lekarnah, in mora zadovoljiti, ako ne, se denar povrne. Glej jantiro na vsakem ovitku.

50 SOB (ROOMINGHOUSE)

se prodaja po zelo nizki ceni do 17. marca. Vse sobe so opremljene in na novo oplešane. Najemnina je samo \$212 mesečno. Čisti dobiček na mesec \$200. J. P., 20 Ann St., Chicago, Ill. (Adv.)

HIŠA NA PRODAJ.

Vaš boleznih prodamo pet-sobno hišo za nizko ceno. Furt-nace gorkota, drugo vse v redu. Oglasite se osebno na: 2747 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

ZNIŽANA CENA KNJIG
KNJIŽEVNE MATICE S. N. P. J.

AMERIŠKI SLOVENC! — izvrstna knjižna, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane\$3.00
SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA — zelo poučna in lahko razumljiva knjižna za učenje angleščine, s dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo\$1.00
ZAKON BIOGENEZIJE — temeljni naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro75c
PATER MALAVENTURA — V KABARETU — zanimiva povest iz življenja ameriških franciskancov, in dolživljaj rojaka, izvrstno opremljena s slikami75c
ZAJEDALCI — resnična povest in prava ilustracija dolej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki75c
JIMMIE HIGGINS — knjižna povest, ki je epizodni ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek60c
ZAPISNIK & REDNE KONVENCIJE S. N. P. J., 232 strani mehko vezana, stane samo15c
"HRETNICA" — drama v treh dejanjih s prologom in epilogom — mehko vezana, stane samo10c
"INFORMATOR" — knjižica s vsami potrebnimi podatki o S. N. P. J. — zelo priporočljiva za člani — stane samo10c
Vse knjige skupaj vam pošljemo za \$7.00.

Pišite pošto na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

IZVRSTNA PRILIKA
Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobite list Prosveta vsak dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENC! vredna \$5.00 — ako nam pošljete brez odbitka svoto \$7.80. Ali pa tri knjige: SLOVANSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZIJE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto \$7.80.

To velja za člani S. N. P. J. za vse stare in nove naročnike. Ne hani plačate \$9.00.

Lahko dobite pol leta dnevnik Prosveta in skupno vrednost za \$2.50 knjig, n. pr. JIMMIE HIGGINS, ZAKON BIOGENEZIJE, ali pa ZAJEDALCI in HRETNICA in INFORMATOR ako nam pošljete svoto \$4.00. Ne člani pošljite \$4.50. Ali pa za \$3.00 pol leta list Prosveta in knjigo JIMMIE HIGGINS. Ne člani \$3.60.

To vse velja za stare in nove naročnike. Vsi morajo poslati celo svoto brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravljalstvo na naslov:

Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ime
Naslov
Država
Pošljam \$.....

Čl. druživa.....

Pošljam \$.....

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC!"

Tiskarna S. N. P. J.**SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA**

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijako delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA

Redo Murlik: NČI GROFA BLAGAJA

(Dalje.)

V taboru so bili vedno glasnejši. Nekateri so si pripovedovali, kaj so vse doživeli v davišnjem boju, hvalili sami svojo hrabrost, kazali rane. Drugi so peli čudne pesmi, zdaj počasi, zatlego, pojemačje, zdaj zopet glasneje in hitreje ter utihnil nenadoma, mahoma. Povzodi so plesali in pili. Nekateri so si umivali roke in obraz v polnih vedrih in škropili tovaršice z vinom. Včasih je preglasil ves ta hrup in hrup vrisk ujetih žene ali dekleta.

Stražnih ognjev je gorelo le malo; nad njimi je gomoel vroči zrak kakor zlat prah. Kmalu je ponehalo živahno vrvanje. Trudni od boja, plesa in pijače, so zaspali konjaniki in sanjali o bujnostnih odaliskah in hurikanih. Okoli tabora so stražile straže in patrole, zlasti na severu in severozahodu; trudni, zaspali so sedeli konjaniki na konjih ali stali poleg njih.

43.

Prošlo, prošlo je devet godin dana, kaj vre, kaj vre šuhim Jelačića bana, Jelačića bana, horvackega kralja. Nitko, nitko ne zna, da sem ženska glava, da sem samo jedna golubica mlada.

Narodna.

Osman paša je šel počivat takoj, ko je bil odklanjal jacio. Baron Gradnikar in vitez Ahac sta mirno žela v koto prostornega, za tohlega šatora. Nemirna luč kadeče se oljnice je medlo posvetila zdaj na drog, zdaj na platno, zdaj na ujetnika.

Omar je stal ob vhodu. Noč je bila temna in topla. Včasih je nenadoma zavela hudourni sapa od zapada, kjer so spali pepelnati in črni oblaki. Redkokje je zatrepetavala zvezdica, kakor plamenec daljne sveče izza samotnega okna. Iz gozda se je glasilo žalostno skovikanje. Daleč naokoli so peli murni; navdušeno so jih hvalile neumrjoče žabe in prerokovale dež. Včasih je zavalovala visoka trava rahlo, komaj vidno; presledkoma se je zasvetilo na severu ali zapadu in takoj se je vse zopet potopilo v črnino. Na ljubljanskem Gradu so gorele luči kakor v temi izgubljeni rubini. V daljavi so si odgovarjale predstraže in se priporočale božjemu varstvu: "Jek dur Allah bis millah!"

Omar je bil sila razburjen. Venomer mu je rojilo po glavi: "Jutri krenejo Turki domov. Nocoj, dokler ne izide luna, je še čas—"

Ustrašil se je; ni se upal domisliti nevarno misel. S plagnili očmi in napol odprtimi ustnami se je obrnil in pogledal po šatoru. Osman paša in sluga Ilimihal, omamljena od uspalnih jagod in hašiča, sta spala trdno in sople globoko. Tedaj se je ganil vitez Ahac — in bliskoma se je vrstila Omarju misel za misljo: "Ujetnika sta znana v Ljubljani. Z njima! Turki so optli. Oblike je dosti. Straže? Geslo mi je znano... Tako ugodne prilike ne bo izlepa več!"

Osvojilo ga je nelzmerno veselje. V prekipeljivosti radosti ni vedel izprva, kaj bi; v tej negotovosti, neodločnosti je obstal kakor ohromel. In iznova ga je opalila strašna misel, strašna bojazen, da se ponesreči beg. Pritnil je roko na vroče čelo in mislil, ugibal, preudarjal; upošteval je vse ugodnosti in vse ovire.

"Ah, čas beži in terja odločno dejanje," se je ustrašil, "jaz se pa obotavljam." Po pratih je šel k vitezju Ahacu, ga lahko potrepal po rami, dejal kazalec na usta in pokazal na barona Gradnikarja. Vitez Doljanski je zdrnil Otokarja.

"Tiho!" je šepetal Omar. "Tudi jaz sem ujet kristjan."

Pri pekovskem križu se je zdelo Omarju, da sliši za sabo peketanje. Jездili so hitreje. Srečno so dospeli mimo drugega križa ob začetku celovške ceste in dirjali skozi vicedomski raj, dasi je bila tu pot nevarna, ker so bila tla razrita in posuta z gladkim orožjem, mrtvimi Turki in konji. Ustavili so se ob gajejem robu.

(Dalje prihodnja.)

Oba ujetnika sta presenečena dvignila glavi.

"Molčita! Pomagajmo si! Pobegnimo vsi trije!"

"Pobegnita sama!" se je protivil Ahac.

"Zakaj nočeš z nama?" je vprašal Otokar.

"Ah, ko sem pa tako debel in širok," je vzdihnil vitez Ahac žalostno. "Sumen bi se zdel straši. Moral bi prej malo shujšati. Zaradi mene bi zabredla v nevarnost tudi vi dva."

"Nikakor ne," je ugovarjal Omar. "V našem taboru je še par tako močnih mož. Nič se ne boj! Morata se preobleči v Turke."

"Pa bodi v imenu božjem!" je odnehal vitez Ahac in pohvalil Omarja: "Pogumen si pa, navzile mladim letom. Bog ti poplačaj dobro delo!"

Medtem mu je Omar s svojim bodalcem razrezal vezi in se sklonil tudi k mlajšemu. Močnejše mu je utripalo srce še: nikdar ni bil tako blizu Otokarja. Privkral sta se dotaknil njiju roki, samo za trenotek sta si pogledala v oči in oba je ispreletel čarodejen plamen. Omar je čutil, da je zardel, povedel je od ter prezelal konope na Otokarjevih rokah in kolnih. Oprezno, tiho jima je prinesel turške oprave in orožja.

Tiho je stopal širokopleči vitez Ahac, ko je oblačil suknjo, pokajočo v živih. Spretno jima je omotal Omar pisana turbana.

Tedaj je sapa dvignila zavos na vrhodu, da je udarila ob drog; platno se je izkušalo dvigniti, kakor bi hotelo odpluti daleč, daleč odondod. Osman paša je jel sopeti hitreje in tiše ter se obrnil na svojem ležalu. Oni trije so stali kakor ukopani. Omar se ni upal dihati. Ob sencih mu je udarjalo kakor s kladivcem. Bal se je, da se zgredi od silnega strahu. Toda paša je sodel globlje in v daljših presledkih. Ujetnika sta odpela ostroge in se obula. Že so bili gotovi.

Čudna otočnost je tesnila Omarju prsi. Zaloostilo ga je, da mora zapustiti Osman pašo, svojega dobrotnika, svojega drugega očeta, ne da bi mu mogel črhiti besedice hvalečnosti. Skoraj mu je šlo na jok. Se enkrat je, ganjen do dna duše, pogledal po šatoru. Okrenil se je naglo. Tam zunaj je čakalo novo življenje.

Tiho so stopili v temno noč. Sarih in pie-mičeva konja niso bili daleč.

"Obvari nas Kristus!" je zašepetal vitez Ahac.

Ko je sedel Omar na svojem Sarifu, ga je minila bojazen; bil je tako miren, da se je čudil sam sebi. Počasi so jahali med šatori. Pred taborom pa jih je ustavila straža, skrita za grmovjem.

"Selam aleikum!" je pozdravil Omar Turke mirno.

"Allaha ismarladyk — z Bogom!" so odzdravili z zaspanim glasom.

Nenadoma je začutil Omar nekaj hladnega na obrazu, na rokah. Jelp je pomalek deževati. V daljavi je zamolklo bučal grom.

"Precej tak si kakor Jusuf paša," je dejal Omar vitezju Ahacu.

"Zadaj že. Kdo bi bil mislil, da bom jaz, krščanski vitez, kdaj kakor Turek jahal po Ljubljanskem polju! Škoda, da sem moral tolovajem pustiti čutaro, čelado, oklep, obleko, meč in srebrne ostroge. No, mojega dragocenega bodala pa le niso dobili. Zdaj hvalim lahko vse svetnike, da sem ga zastavil. Oh, kako mi je čudno. Tako lepo trezen nisem še nikdar jahal ponoči. Stvar se mi zdi smešna, obenem pa dokaj žalostna in nevarna."

Pri pekovskem križu se je zdelo Omarju, da sliši za sabo peketanje. Jездili so hitreje. Srečno so dospeli mimo drugega križa ob začetku celovške ceste in dirjali skozi vicedomski raj, dasi je bila tu pot nevarna, ker so bila tla razrita in posuta z gladkim orožjem, mrtvimi Turki in konji. Ustavili so se ob gajejem robu.

(Dalje prihodnja.)